

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Chronici Ditmari Episcopi Merspurgensis Libri IIX

Thietmarus <Merseburgensis>

Helkestadi[i], 1667

Lib. Octavvs Et Vltimvs De Henrico Imp. II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11072

CHRONICI
DITMARI EPISCOPI
MERSEPURGII

LIB. OCTAVVS ET VLTIMVS

DE HENRICO IMP. II.

Anno dominicæ incarnationis millesimo XIX,
 indictione II. Anno autem domini Henrici
 Imp. August. XVI. Imperii autem IV. Circum-
 cisio Domini & Theophania in prædicta civi-
 tate ab eodem venerabiliter colebatur, postea-
 que jussu suo, & assidua *Bolizlavi* Ducis suppli-
 catione, in quadam urbe *Budissin* dicta à *Gerone* & *Arnulpho*
 Episcopis, & à comitibus *Herimanno* atque *Tbiedrico* & *Fride-
 rico* suimet camerario pax sacramentis firmata est III. Calend.
 Februarii, non ut decuit, sed sicut tunc fieri potuit, electisque
 obsidibus acceptis, præfati seniores reversi sunt. Transactis
 autem quatuor diebus, *Oda*, *Ekkihardi* Marchionis filia, à *Bo-
 lizlavo* diu jam desiderata, & per Filium suimet *Ostonem* tunc
 vocata, *Zizam* venit: & quia tunc noxerat, multis luminari-
 bus incensis, ab immensa utriusque sexus multitudine susce-
 pra est, ac nupsit duci prædicto, post septuagesimam, absque
 canonica auctoritate, quæ vivebat hætenus sine matronali
 consuetudine, admodum digna tanto foedere. In hujus spon-
 si regno sunt multæ consuetudines variæ, & quamvis diræ ta-
 men interdum sunt laudabiles. Populus enim suus more bo-
 vis est pascendus, & tardi ritu asini castigandus, & sine pœna
 gravi non potest cum salute Principis tractari. Si quis in hoc
 alienis abuti uxoribus, vel fornicari præsumit, hanc vindictæ
 subse-

Pacificatio
Budissensis
cum Boles-
lao.

Boleslai
nuptiæ cū
Odo,

Polonos
bovy com.
parat,

subsequentis poenam protinus sentit. In pontem mercati is ductus per follem testiculi clavo affigitur, & novacula prope posita, his moriendi, sive de his absolvendi, dura electio sibi datur. Et quicumque post septuagesimam carnem manducasse invenitur, abscissis dentibus graviter punitur. Lex namque divina, in his regionibus noviter exorta, potestate tali melius quam jejunio, ab Episcopis instituta, corroboratur. Sunt etiam ibi mores alii, his multo inferiores, qui nec Domino placent, nec indigenis, nil nisi ad terrorem profunt, quos in superioribus ex quadam parte comprehendi, nec opus esse autumo, de *Boleslao* amplius disserere, cujus nomen & conversatio, si dominus omnipotens vellet, satius nobis lateret. Omne hoc quod pater suus & iste nobis in conjugio ac familiaritate magna copulati sunt, plus damni subsequentis, quam boni praecedentis, attulit, ac in futuro infert: quia etsi pace simulata nos ad tempus diligit, tamen per secretas tentationum varietates nos à charitate mutua, à libertate innata, deducere, etsi quando tempus ei ac locus contingit, in perniciem apertam assurgere non desistit. In tempore patris sui, cum is gentilis esset, unaquæque mulier post viri exequias sui igne cremati, decollata subsequitur: & si meretrix inveniebatur, in genitali suo turpi & miserabili poena circumcidebatur, idque, si sic dici licet, praeputium in foribus suspenditur, ut intrantis oculus in hoc offendens, & futuris rebus eo magis sollicitus esset & prudens. Lex dominica hujusmodi praecipit lapidari, & parentum nostrorum carnalium institutio tales hortatur decollari. Apud modernos autem, quia libertas peccandi plus justo atque solito ubique dominatur, plus quam compressa ancillarum multitudo, quaedam pars matronarum, cupidine venerea pruritu noxio subscalpente, marito vivente nunc moechatur, & in hoc eis non sufficit, sed hunc per adulterum morri, furtiva conspiratione, tradit, & posthac,

Pœna adulteri

Pœna vigiliæ jejunii.

Adulterarum poena.

In sui seculi mores.

posthæc, malum cæteris exemplum, eodem post publicè sumto, proh dolor potestativè abutitur. Legalis eandem senior abominabilis repudiatur, & miles ejusdem ab his, ut *Abo* * dulcis & *Jason* mitis, præponitur. Hoc quia nunc pœna gravis non ulciscitur, de die in diem pro consuetudine nova, ut vereor, à multis excolitur. O vos sacerdotes domini viriliter assurgite, & hanc nuper exortam filicem, nulla re id impediente, sæpius acuto vomere radicitus extirpate. Vos quoque laici nolite talibus auxiliari: liceat Christo conjugatis innocenter vivere, eratisque supplantatoribus his indeficienti pudore imperpetuum gemere. Destruat illos adjuutor noster Christus potenti Spiritus Sancti oris sui, nisi respiscant, & dispergat magna illustratione secundi adventus sui. Et nunc de his ista dixisse mihi sufficiat: quia de præfati Ducis infortunio res quædam narranda restat. Habuit hic quandam urbem in confinio regni suimet & Ungariorum sitam, cujus erat custos *Procu* senior, avunculus regis Pannonici, à suis sedibus ab eodem antea expulsus. Qui cum uxorem suam à captivitate non posset absolvere, gratuito nepotis sui, quamvis inimici, suscepit eam ex munere. Nunquam audivi aliquem, qui tantum parceret victis, & ob hoc in civitate superius memorata sicut in cæteris sedulum, Deus eidem concessit victoriam, hujus pater erat *Dejux* nomine, admodum crudelis & multos ob subitum furorem suum occidens. Qui cum Christianus efficeretur, ad corroborandam hanc fidem contra reluctantes subditos, sævum & antiquum facinus, Zelo domini exæstuans, abluit. Hic domino omnipotenti, variisque Deorum illusionibus immolans, cum ab Antistite suo ob hoc accusaretur, divitem se & adhæc facienda satis potentem affirmavit. Uxor autem ejus *Beleknegini*, id est, *pulchra domina*, Sclavonicè dicta, supra modum bibebat, & in equo, more militis, iter agens, quendam virum iracundia

nimio

nimio fervore occidit. Manus hæc polluta fufum melius
 tangeret, & mentem vefanam patientia refrenaret. In illo
 tempore *Luitici* malo semper unanimes *Mistizlavum* seniore,
 sibi in priori anno ad expeditionem imperatoriam nil auxili-
 antem, turmatim petunt, plurimamque regni suimet par-
 tem devastantes, uxorem suam & nurum effugare, ac semet-
 ipsum intrâ *Zuarina* civitatis munitionem cum militibus e-
 lectis colligere cogunt. Deindeque malevasa suimet calli-
 ditate per indigenas, Christo seniorique proprio rebelles, à
 paterna hæreditate vix evadere hunc compellunt. Hinc abo-
 minabilis præsumptio fit mense Febr. qui à gentilibus lustra-
 tione, & muneris debiti exhibitione venerandus, ab infer-
 nali Domino Plutone, qui Februs dicitur, hoc nomen ac-
 cepit. Tunc omnes Ecclesiæ ad honorem & famulatum
 Christi in his partibus erectæ, incendiis & destructionibus aliis
 cecidere, cultus idolorum domino præpositus erigitur, &
 mens populi istius, qui *Abotriti* & *Vvari* vocantur, ut cor-
 Pharaonis, ad hæc induratur: libertatem sibi more Luiticio
 nota fraude vendicabant, sed cervicem suam svavi jugo Chri-
 sti excussam oneroso Diabolicæ dominationis ponderi sua
 sponte subdiderant, meliori prius patre ac nobiliori domino
 in omnibus usi. Hanc debilitatem suam membra Christi
 defleant, & hoc capiti conquerantur suo, assidua voce mentis
 hæc in melius mutari poscentes, & ex parte sua in quantum
 fieri possit, hæc perdurare non patientes *Bernhardus* confrater
 Parthenopolitanus, & à potestate istius gentis tunc Epi-
 scopus, id ut primo comperit, non sæculari suimet damni, sed
 potius spiritualis immenso dolore commotus, Imperatori
 nostro id nunciare non desistit. Hac legatione audita *Casar*
 graviter suspirat, sed de talibus respondere ad Pascha differt,
 ut cum prudenti consilio hoc annulletur, quod infaustra con-
 spiratione conglutinatur. Hoc votum, & salutare secretum,

Motus Luiti-
 ciorum

Sverina
 opp.

Februarius
 unde die
 Aus,

Obotriti &
 Wagri, sho-
 die Mekeln-
 bungenfes
 & Lubeeen-
 ses) in die
 beratem
 se vindic-
 cant.

Deus omnipotens secundet. Nullius fidelis cor ob hanc infelicitatem in aliquam desperationem veniat, vel diem iudicii appropinquare dicat, qui secundum veridici admonitionem Pauli ante dissensionem & antichristi execrabilem adventum non debet è talibus aliquis oriri sermo, nec inter Christicolas subita venire commotio, cum eorundem unanimitas esse debeat, in summis stabilitas. Nutet in quantum velit mortalis diversitas, & morum ejusdem multiformis inæqualitas. Omnis homo flos agri debet à matre Ecclesia prius renasci in innocentiam salvatoris Christi, & tunc timenda improvisa importunitas, cum ubique nunciatur pax firma & tranquillitas. Et propter hoc semper admonemur, ut simus solliciti ac pervigiles, cum non valemus esse certi de futuris, ac in nostra fragilitate durabiles. Nemo ultimæ diei adventum aut venire diffidat, aut celeriter contingere exoptet: quia timendus est justis, ac multo magis corrigibilibus cunctis. Jam declinam ab his, & loquar Imperatoris nostri prosperitatem nuper sibi exortam. Avunculus namque suus, Burgundionum Rex *Rudolphus*, coronam suimet & sceptrum cum uxore sua & privignis ac optimatibus universis sibi concessit, reiteraturque Sacramenti confirmatio, actumque est illud *Magontia*, & in prædicto mense prodigium fit in *Malazin* XIII. Cal. April. Mense autem eodem & 17. Cal. April. Magna fit in *Nuimagen* synodus, & nepos meus *Otto* & uxor ejus *Irmingerd*, consanguinitate proxima injuste diu conjuncti, ob inobedientiam continuæ vocationis excommunicati sunt: cooperatores vero eorum ab Episcopis vocantur ad satisfactionem. In illo tempore *Mediolanensis* Archiepiscopus obiit, & præpositus ejusdem Ecclesiæ *Hiribertus* successit. In *Anglia* triginta navium habitatores pirata, à Rege eorum *Svenni* regis filio, Deo gratias, occisi sunt, & qui prius cum patre hujus erat invasor, & assiduus destructor provinciæ, nunc solus sedet defensor,

Rudolphus
Rex Bur-
gundiar, re-
gnum hoc
Henrico
Imp. con-
cedit. Vid.
Chron. S.
Benigni.
p. 466.

Sveno Rex
Anglorū.

fensor, ut in Libycis Basiliscus arenis cultore vacuis. In hac
 quadragesima, & in Episcopatu meo quidam fratrem suum,
 pro dolor, occidit. Imperator autem in prædicto loco pal-
 mas & sanctum pascha celebravit: quia *Baldricum* de nece
Wigmanni Comitis nil excusantem legitime cum suis conspi-
 ratoribus recalcitrare comperit. *Wolckmarus* Abbas Fulden-
 & *Larsemensis* obiit. In diebus illis sol ante suimet occasum
 nonnullis dimidiis prodigiose apparuit. Interim dum fama
 velox aliquid novi ad scribendum deferat, mihi hominum
 vitam piorum, quam ego culpabilis & obliuiofus nimis supe-
 rius dicendam præterii, explanare nunc ardeo. In tempori-
 bus Regis *Henrici* fuit quædam solitaria, *Sisu* vocata, in loco
Trubizi dicto, immensæ pietatis, ac pro hoc mihi ineffabilis.
 Quæ jam adulta cum à quodam desponsaretur, tempore ma-
 ximi *Otonis*, ad Christum, quem in primis fidei speciale si-
 gnaculum in corde præ omnibus infixit, concito cursu pro-
 peravit, ac in prædictæ secreto civitatis annos sexaginta qua-
 tuor cœlesti sponso se virginem castam conatur offerre, ac
 immaculatam se plus quam fragilitas humana permisit, cu-
 stodire studuit. In tanto namque spacio nunquam loco du-
 rum frigus resolvebat aliquo, sed hoc maximum eidem erat
 temperamentum, quod lapide paululum calido pedes vel
 manus penè tunc deficientes refocillaret. Hæc assiduis ora-
 tionibus, & intermixtis fletibus cellam suimet interius orna-
 vit, exterius aut populo confluenti crebra institutione & ne-
 cessaria consolatione multum profuit. Quicquid illa de ob-
 latione populi continua suscepit, sibi subtrahens Christique
 pauperibus largiter impertiens, peccata offerentium redemit.
 Pia fuit hæc matri meæ, & memoriam sui firmiter promisit
 proli subsequituræ. In agone hujus ritubantis seculi hæc
 contendens ab illicitis omnibus abstinuit, non pro recipien-
 da corruptibili gloria, sed pro florigera cœlestis bravii, corona

Monacha
 Thrubizi
 censis.

quam XIII. Cal. Martii promeruit divinitus indui. In nocte illa qua Christo amabilis lampas stelliferum locata est in axem, dormivi peccator in dormitorio *Magdeburg*, & testis mihi sit Deus, quia non mentior. Vidi per somnium ante matutinam, quod duo pueri de antiquo, quod adhuc ibidem stabat, arario procederent cantantes antiphonam hanc: *Martinus Abrahæ sinu latus recipitur*, &c. Et hoc tunc fratribus nunciavi meis, pro certo, inquit, scitote, quod anima Domino cara de hac luce est nunc separata. Post dies VI, intimatum est nobis, quod, sicut visum est mihi, verè domini famula transiret è carcere carnis. Confratris mei memoriam *Bernarii* modo aggrediar, qui familiaritate sua, mihi exhibita, apud me caritatem bonam, & si aliquatenus ei profuisset, mentionem promeruisset sedulam. Hic carnis propinquitate consanguineus, & quod nunc est maximum, amicitia fuit mihi conjunctus. Tertio Ottoni valde charus fuit, quia sibi & amitæ ejus venerabili *Matildi* fideliter Abbas serviebat: quicquid in *Salbezi* villa in beneficium habuit, in prædium ab his acquisivit. Athelberto Archiantistiti, suisque successoribus usque in dominum Geronem servivit. Et apud eosdem dignam retributionem suscepit. Tandem infirmitate gravatur & Deo omnipotenti, quem semper præ omnibus amavit, jungitur. In cujus amore, & venerando honore, Ecclesiam in acquisita proprietate prædicta construxit, & hanc ad benedicendam me indignum vocavit. Ante cujus consecrationem volumen longum, facinoribus suis inscriptum, ac prius cæteris confessoribus suis ostensum, mihi aperuit, & coram me gemens legit, & à me supplex indulgentiam postulavit. Hanc epistolam sumpsi, & absolutionem commissi divina potestate huic feci, cumque eodem die id est XVI. Cal. April. quia tunc erat annua dies sui patris, prædictam consecrarem Ecclesiam, supra pyxidem reliquiis sancto-

rum

Bernarius
Episcopus.

rum refertam, prænominatum posui breviarium, ut eorum
 assiduo interventu, vera flebiliter confitenti remissio fieret,
 & diu optata abolitio. Hoc nunquam vidi aliquem fecisse,
 aut audivi, sed quia infirmitatem meam huic nil prodesse ti-
 muï, ad sanctos intercessores confugi. Posthæc vixit pater
 venerabilis tredecim hebdomodas xvi, Cal. Junii exoptans
 resolvi. Insuper pii Abbatis *Alfkeri* quendam actionem e-
 gregiam in exemplum imitabile profero. Hic præter cæte-
 ras virtutes suas hoc in usu habuit, quod nomen suum super
 altare quodlibet scripsit, & dum ipse missam caneret, in tan-
 tum flevit, ut maxima corporalis pars humectaretur, nil hæsi-
 tans, quod sic scriptum est: *lacrymæ pro peccatis corde tenuis ef-
 fuse, divinam non modo poscunt veniam, sed etiam impetrant:*
 & ut eo liberius cœleste suffugium implorare sibi voluisset,
 cunctis debitoribus suis misericors fuit. Heu mihi indigno
 sacerdoti, qui prædictos fratres in nullo unquam assequutus
 fui: bonorum exempla multorum legi ac persæpe vidi, sed
 menti meæ hæc non apposui: tentationibus vanis, quibus re-
 sistere debui, voluntariè, ac non fortiter reluctando, succu-
 bui: quibus prodesse debui, proh dolor, plus nocui, & ut opti-
 mi arcanum thesauri crimen meum semper celavi. Non
 est opus, lector, vel mihi care successor, ut varii favore vulgi
 de mea proficuitate credas, sed assiduo oraminis ac elemo-
 synarum medicamine mihi diu foetenti succurrens, de fauci-
 bus voracis lupi me dilaniatum eripias. Ego conscius mihi
 multo credibilia tibi quàm alius indico. Sunt namque
 nonnulli, quos leniter injuste tractavi. Cumque hi pro me-
 ritis à te corripuntur, quid mirum, si ex mea parte aliquid
 fraudulentè sonant. Sis inter detractatores meos ac lauda-
 tores varios medius, & apud dominum suffragator assiduus.
 Scio quod sicut mos communis est, multum tibi ex me displicet,
 quod ut in melius vertatur, Deo & hominibus placet. Quic-
 quid

Alfkerus

Ditiam
 complora-
 tio & sui
 accusatio

Ad summa
 successo-
 rem ex-
 hortatio

quid in permisso contraxi vel feci tempore, scriptis affirmavi. Nec sis magni honoris tui elatior, cum sis in imposito pondere eo gravior. Rem commissi gregis cautus operator inspicias, & ut divina secularibus à te præponantur, multum studeas. Quæ confratribus dedi meis spiritualibus, in quantum possis, auge, ac sub Christi testimonio rogatus nil minue. Hi sunt cooperatores sacri ordinis tui & futuræ adjutores spei. De laicis huc atque illuc titubare, ac transferri valentibus, pro possibilitate tua rogo in tantum sis sollicitus, ut non disperdatur olerus. Si diligenter tua custodis, Deum hominesque pios fautores habebis: sin autem & subditos tibi perdis, & contrarietatem in hoc præsentem ac futuram contrahis, Audi me Magistrum, nimis indisciplinatum, & absque utili exemplo antecessorem tuum: libenter sustineas paupertatem vitæ, ut grex tuus dives fiat per te: sic fecit Christus nobis, ut ita faceremus ovibus suis. Noli erubescere de hæcoram populo, ut fiducialiter stare possis coram Deo. Satis ingenuus erga hunc mundum fui: sed sæpe propter meos, his, quibus ignotus eram, despectus apparui. Si quis nititur exaltari supra se, turpi casu, ac sero dolenti, cadit infra se. Divites tuos cum honore, pauperes autem cum gratia tracta, & bona charitate. Antiquum enim affirmat proverbium, quod hæc cum magna semper incedant multitudine. Tuam pauperem familiam à summo pastore tibi commissam, & à me vix congregatam custodi, & iniquis susurronibus, de hæc male persuadentibus, piam non accommodes aurem. Tua res est parva, & vice majorum nequaquam tractanda, ac multo satius est paulatim crescendo de die in diem ascendere, quam cum damno multorum te ad ultimum deficere. Tempora hæc prioribus cunctis inferiora plus demunt, quam alicui addunt. Culpa gravi & paupertate dira innatus honor & datus vilescit. Non rogo te, ut sis parcus, quia dedecus est:

est: sed hoc in gemino, ne nimium largus: quia hoc nec consilium est, nec bene convenit. Cures etiam de peregrini anima *Godeberti*, multum nostræ utilis Ecclesiæ, & de cæteris quàm pluribus. Habes satis de libris, quos hîc ab antecessoribus nostris collectos inveni, & insuper quos contraxi. In his magisterium salubre reperies, ac hos exaudi, & tunc potes salvari. Sanctorum reliquias, & munda eorundem receptacula, cum aliis utilitatibus plurimis, tam in prædiis, quam in mancipiis, ego acquisivi, & ne te forsitan laterent, *martyrologio* inscripsi *meo*. Oportet autem tuam scire pietatem, regis nostri & Imperatoris Henrici multiformem benevolentiam, Ecclesiæ exhibitam nostræ, de qua partem quandam superius comprehendi, majorem vero quia indiscussam reliqui, nunc scribere tibi optimum duxi. Vide ut in assidua recordatione tui sit renovator, & indeficiens auxiliator nostri, ut temporibus illis, in quibus deest hæc spes miseris & Ecclesiæ Merseburgensi. Nunc est maxime orandum, cui tunc erat maximè plorandum. Hæc etenim quæ sequuntur ab eo percepit, & eo vivente multo his majori gratuita augmentatione gaudebit. Jam enim disposuit in alta mente sua, qualiter eam sublimet dote varia. De antecedente nunc dico, & perfectionem subsequaturam omnipotenti Deo, cui cuncta sunt præsentia, supplex committo. Et quia tempus non est, singulariter enarrare, quæ præceptis ejusdem confirmata poteris videre: hæc sola assigno, quæ auctoritate carentia imposterum forsitan peritura timeo: *sanctæ victoriosissime crucis partem cum cæteris sanctorum reliquiis, & altare aureum, gemmis honorificè distinctum, & pyxidem auream, lapidibus præciosis ornatum, collectariumq. cum impensis propriis, & etiam nostris decoratum cum duobus thuribulis ac argenteo bicareo larga manu Casar nostra dedit Ecclesiæ, quod à nobis non modo est observatum, verum etiam augmentandum. Sed quia de melliflua*

Diemari
martyro-
logium.

Hh

ejus-

eiusdem pietate satis dicere nequaquam sufficio, de sua conversatione, sicut proposui, ordinatim explicare studiosus anhelor.

Iste annus, quo hunc attitulavi librum nativitatis meae quadragesimus, vel paulo amplius, in mense vero Aprili, & v. Cal. Maii, decimus ordinationis meae introivit annus, & quia humana res omnis semper in dubio est, libet evomere antidotum illud periculosum quod miser dudum absorbui, & nimis mihi haecenus id nocere persensi. In quadam curte mea *Heslinge* vocata, nocte una cum requiescerem, per somnum vidi turbam astare magnam: tunc de apposita mihi testa aliquid manducare cogentem: Et ego hos persentiens esse inimicos, primitus contempsi, ad ultimum vero in nomine Dei patris me istud praecipere, respondi. Quod cum eis multum displiceret, & haec invisa congregatio id aliter fieri non posse videret, quasi gemens laudabat, quia me prorsus perdere conveniebat: & nisi tunc dominicum nomen invocarem, sine perpetua salute manerem. Ex hac perceptione, ut mihi visum est, omnigenarum specie herbarum * pessimarum varietates congregationum sumpsi, quae etsi me in divinis laudibus maxime turbant, tamen auxilio divino, quod quod his praeposui: ad opus infaustum raro aut nunquam me perduxerunt. Sufficit autem iniquae eorum voluntati, quod aliquam putant in me portionem habere. Sic enim alio tempore iterum me signatum eamini hi nullantes: *Custodisti te*, inquit, *bene*, & ego, *me ita sperare*, respondi, & subsequuntur, *sed non sic eris in fine*. Illorum nec minas timeo, nec blanditiis credo, quia haec cum auctoribus suis, vanitas est. Veraciter id scio, quod talis phantasia, quamvis corporaliter appareat, per se hominibus non noceat, sed cum peccando faciem divinam à nobis avertimus, illorum yefanas manus nemini parcentes miseri incidimus, & ab his protinus absolvimur, cum aut ipsi convertimur, vel ab electis

electis Dei visitatione crebra fovemur. Si quis vero compos sui meditatur in lege Dei, non hic à talibus appetitur, sed potius timetur, non à se, sed ex ejus, quem is diligit, sancta potestate: quia custos est Deus omnium semet ex toto corde semper amantium. Ego peccator, & fragilitatis meæ per omnia conscius, quia summis consolationibus non innitor, quid mirum si ab infimis quatior. Et hæc idcirco duxi, ut tu lector mortalitate ac innata humanitate consimilis, in hoc consensu me graviter peccasse scias & adminiculis indeficientibus succurras. Heu mihi misero qui in hoc seculo multos spiritualiter adjuvare debui, nec his profum. nec me tueri possum. Unde autem prædicta tentatio mihi evenerit, fidelibus tuis auribus infundo. Multis hominibus à prædictorum vexatione hostium laborantibus, subvenire studui, & propter hoc ad insidiandum mihi eosdem accendi vehementer, quamvis in malum proni sint semper. Spero autem in Deum omnipotentem, ut non ad consumendum me his tradat, sed post purgationem diram clementer eripiat. Mense prædicto & xviii. Cal. Maii Gero Archiepiscopus, & Bernhardus Marchio in *Wanclava* reconciliati sunt: & *Luithardus* pater obiit. *Godofridus* quoque Dux & *Gerhardus* Comes imperatoria potestate pacificati sunt. *Berthold* autem *Munna* civitatis in vasor imperatoris potestati sponte sua cum suis fautoribus traditur, & eadem multorum poena protinus concrematur. Et faciat dominus Rex pacificus, ut nunquam hæc amplius elevetur. Quam bene esset, ut habitatores regni illius semper unanimes in malo ad expletionem ejus non haberent munimentum in aliquo: nunc autem sunt proh dolor, horum situs locorum, ut exposcunt mentes indigenarum. Imperator vero post longam inhabitationem à *Neumagen* discedens, solennes Rogationum dies in *Aquisgrani* studiosè celebrat: quibus transactis, *Lampertus*, sanctæ *Constantiensis*

Wancelebun.

tiensis Ecclesie Episcopus xvii. Cal. Junij obiit. Hoc Cæsar, cum Pentecosten in *Ingelheim* summopere peregrisset, comperiens, *Rotherdum*: suimet Capellanum, præfatæ sedi præfecit: quibus expletis, fit magna in *Bergilun* * Principum confluentia, ut ibi corrigeretur per judicia, quod divitiatum est populi istius negligentia, & temeritate magna. Posthæc *Otto*, Comes prædictus, in præsentiam Imperatoris & *Erkanbaldi* Archipræsulis supplex veniens, injustam uxorem suam tribus Sacramentis amisit. *Baldericus* reconciliatur, & promissio divina obliviscitur. Et transactis diebus paucis, *Henricus*, qui Marcham inter Ungarios & Bavarios positam tenuit, viii. Cal. fortis armatus obiit. Interea Cæsar ad *Basulensem* veniens civitatem, exercitu collecto in *Burgundiam* properat. Imperatrix autem ad dilectam sibi *Capungam* veniens, monachicam ibi vitam ordinavit, indeque per orientalem *Franciam* profecta, *Bavariam* petiit, fratremque suum, Ducem *Henricum*, Ratisponæ inthronizavit. Mense junio inæqualitas aëris hominibus multis, eorumque utilitatibus diversis admodum nocuit. Eadem tempestate Ecclesia mihi indigno commissa, multum, mea id exigente culpa, sustulit damnum. Namque misericors & patiens Deus noluit amplius inultum relinqui, quod crebra sui castigatione nequivit prohiberi, percutiens eam in mansuetudine & non in furoris sui digna retributione: ministros utiles sibi hæc perdidit, & facinus meum quotidie ingemiscit. In prædicto iterum mense dedecus magnum eidem ac mihi illatum est ab *Hybrida Athelberto*, qui curtem meam invadere, eamque frangere, servili collectione præsumpsit. Quid vero hos ad hæc agenda inflammaverit, veraciter explicabo. *Secundi Otronis* larga benignitas, cunctis pleniter aridens, quandam forestam inter *Salam* & *Mildam* fluvios, & *Siusili* ac *Plusni* pagos jacentem, nostræ concessit Ecclesie, temporibus *Gisleri*

Forestam
Slava, unde
 Foresta
 rius, foresti
 præses ap.
 Aimoianu

fleri Antistitis & Guntheri Marchionis. Post lugubrem vero nostræ sedis destructionem, regnante tunc tertio Ottone, Ekkihardus Marchio forestum ad locum Sumeringi dictum acquisivit, & cum eodem nostrum commutavit. Renovator autem nostræ tunc dignitatis Rex Henricus cum maxima parte appertinentium, presentibus cunctis optimatibus suis, & confratribus his Herimanno & Ekkihardo, id defendere non valentibus, judiciaria lege hunc restituit. Cumque hic in nostræ dominio Ecclesiæ plus quam duodecim annos staret, & hunc Herimannus Comes LX. mansis redimere ex mea potestate nullatenus valuisset, visum ei, ut eum sibi & confratri super duorum proprietatem Burgvardorum Rochlitz, ac Imperatoris vindicarent præceptis, sperans, antiquiorem nostram confirmationem diu esse abolitam. Quod cum mihi is aperiret, id nil proficere sensit. Namque in Magdaburg & in præsentia Imperatoris nostri, præcepta utriusque ostenduntur, & munera nostrimet in omnibus priora esse convincuntur. Tandem prædictus Comes presente suimet fratre, ac id audiente, hæc fatur: *quicquid hæctenus in his fecimus, non ob temeritatem aliquam, sed quam habuisse speravimus justitiam: nunc autem id omittamus.* Non longè post Ekkihardus juvenis, ac ideo immaturus, in Burgvardo suimet Rochelizi dicto arduas munitiones ad capiendas ibidem feras instinctu Bolizlavi militis sui parat. Hoc ego postea comperiens, patienter tali, & ne sic agere vellet, per internuncium meimet postulavi. Herimanno quoque fratri suo hæc cito questus, nil in his omnibus profeci, sicque stetit usque post Pascha. Et quia tunc aëris serenitas, & viæ opportunitas conveniebant, & in has Episcopatus mei partes nunquam veni, placuit mihi illuc pergere, hæctenusque ignota diligenter inquirere. Mense Maio VI. Non. ejusdem, ac VI. feria ad Thorun veni, ibidemq; populum confluentem confirmavi. Dehinc cum in ipso

Herimannus & Ekkardus filii Eccardi Marchionis, regni usurpatoris, vid. sua p. 107.

itinere prædictum opus laqueis & retibus magnis firmatura
 viderem, obstupui, ac quid inde facerem, cogitavi. Tan-
 dem quia hæc instrumenta nullatenus mecum vehere potui,
 ex his partem incidi protinus iussi, rectoque itinere ad *Roche-*
litæ tendens, paucos illic confirmavi, & decimationem in-
 iuste mihi abstractam, & forestum banno omnibus interdi-
 cens, hæc nostræ assignavi Ecclesiæ, facta pace. Tunc redii
 ad curtem supra memoratam, ibidemque VII. dies cum ma-
 nerem, audivi, quod milites *Ekkihardi* meis minarentur so-
 cii. Ibi tunc Cancellarius pernoctavit mecum, & à me hæc
 compèriens, bene respondit. Postea congregationes mul-
 tæ, mihi ad nocendum, à prædictis satellitibus factæ, à nostris
 custodibus ad tempus bonum præoccupatæ sunt, Interim nun-
 cium meimet ad Imperatorem *Magontiam* misi, pacemq; ejus
 supplex petii: quam cum *Ekkihardus* ex sua parte promitte-
 ret, & frater suus diu à me desideratus à *Polenia* veniens dextera
 manu sua pacifica promitteret, uterque hanc non bene ser-
 vavit. Namque homines sex flagellati, ac depilati, cum æ-
 dificiis turpiter mutilatis, approbant, qualiter tanti seniores
 ab aliis præcaveri debeant. Satellites eorum more solito in
 me non modo exarsere, verum etiam aliis melioribus nocere.
 Archiepiscopum enim *Geronem* in *Vvirbini*, & *Sifridum* Co-
 mitem in *Nesici* petierunt, & in quantum eis placuit, abstu-
 lerunt. Superbia servorum instigat furorem satellitum, &
 quia his sufficit, æquales sibi alios in his partibus esse non
 permittit. Si aliquis vicinus non sponte sua erga eos ex im-
 proviso delinquit, non est eis emendatio condigna accepta-
 bilis, & post recompensatio invincibilis. Et per hoc flagel-
 lum vicini graviter concutiuntur, ut non contra se alii, sive
 rectum habeant sive non, nequaquam eleventur. Episco-
 patus in his partibus constituti ab eorum potentia sunt ni-
 mium depressi, & nos eorum procuratores, si contra domi-
 num & justitiam ejus voluntati eorum in cunctis satis faci-
 mus,

Episcopus
 eius vexati.

mus, honorem & aliquā utilitatem habemus; sin autem, con-
 temnimur, & sic ut nobis nullus aut regnet aut imperet Do-
 minus, deprædamur. Novus cornupeta antiquam legem
 bonamque consuetudinem hætenus florentem jam dirum-
 pit, seque cæteris elatiorem esse valenter ostendit, qui cœli-
 tus nicitò deprimitur, nimis insolentia intolerabilis solida-
 tur. Davidicam is ignorat sententiam, eundem sic dulciter
 admonentem: *Nolite extollere in altum cornu vestrum &c.*
 Orat pro talibus idem Psalmista sanctus: *Auferes spiritum*
eorum Domine, & deficient, & in pulverem suum revertentur,
& emittes spiritum innum, & creabuntur, & reliqua. Multum
 indiget memoriæ, qui nullatenus cognoscit, se cum is qui se
 jugiter considerat, sine fame bono nil valeat. Ergo pec-
 catores quique resipiscant, & ut se custodiant, pauperibus
 misereantur, summo perè studeant. Ego in flagitiis miser, & in
 facultatibus pauper, quamvis in utroque ejusdem ordinis vi-
 ros præcellam cunctos, tamen contumeliam superius me-
 moratam non solus patior: sino illos, de Coëpiscopis in di-
 versa hujus mundi parte constitutis, ineffabileque detrimen-
 tum perpeßis, nil ad hæc exemplaria ingemisco, quia absque
 omni honore, sola benedictione excepta, eos esse graviter
 ingemisco, & de his duntaxat disputare mihi nunc tempus est,
 qui apud modernos à concivibus suis similem vel, prohi do-
 lor deteriorem subjere vindictam. *Bernhardus* sanctæ Hilli-
 nensem Ecclesiæ venerabilis Pastor in tantum à *Brunone*
 est exosus Comite, ut militem suum *Simrè* nomine videret cri-
 ne & tergo depravatum, postque eundem secum iterantem
 ab *Alimanno* juvene interfectum jacere. *Svitgerus* autem al-
 ma Mirmingerdensis Ecclesiæ Antistes egregius, in sua curte
 à quodam tyrone ingenuo appetitur, & villici sui met cruore
 coram se occisi maculatur. Quid tales personæ unquam
 promeruerent? hi patres ambo pii fuerunt, & tamen dedecus
 hoc

Bervvard
 Hildess-
 heim. E-
 pisc. natus
 Comes de
 Sommet
 scheborg,
 Crantzia.
 Medrop.
 lib. 4. c. 49.

Gulgerus
undecimus
à primo Mi-
mingarde-
devorden-
sis episc.
Vir Deo &
hominibus
acceptus,
Crantzio
Metrop.
lib. 2. c. 35.

hoc immeriti pertulerunt. Sed quia in superioribus de *Svidigero* Præsule nil sum, id peste lethargica impediante, loquutus, nunc hoc emendare congruum est. Hic *Saxonia* genitus, & in *Halberstadi* ac in *Magdaburg* à puero educatus, à *tertio Ottone* civitati prædictæ præpositus est, quam cum omni diligentia rexisset, divino munere fultus, polluit in diversis virtutibus. E quibus duas tantum res profero, quas testimoniis veracibus approbare valeo. Camerarius suimet cum pileum quendam furtive subtractum celare voluisset, diligenterque à pio seniore rogatus, nil profiteretur, cultellum super mensa positum, & ex animo benedictum, sumere conatus, quasi ignitum celeriter projecit, reumque se nimis esse coram profitetur. Alio tempore quidam maligno arreptus spiritu, vi magna captus est, & in præsentia prædicti patris adducitur. Quem solvi protinus jubens, baculoque solum, se acriter irrumptentem, viriliter amovens, factò sanctæ crucis signo divina potestate securum exire fecit. Talis vit hæc non sibi, sed illi, qui per eum tantum operatus est ascribens, vixit in Christo: dies huic vitæ concessos ministrans illi fidelis servus omni studio. Sedebat ille XVI. annos, magna semper, quæ virtutem omnigenam perficit, infirmitate gravatus, & & tunc obiit, in quo deguit XIII. Cal. Decembr. *Henrico* Imperatore nostro tunc regnante X. annos hujus successor *Thiedricus*, materteræ meimet filius, magnum dedecus ab *Henrico*, *Herimanni* Comitis filio, ut prædixi, perpeffus est. Sed in hoc anno eadem commotio ad tempus sedata, elevatur. *Heribertus* Colonienfis Archiepiscopus à prædicto Comite multa diu sustinuit incommoda, nec mirum, cum is matrem suam diutina teneret custodia. Insuper *Meinovercus* Præsul à *Thietmaro* nepote meo, *Bernbarði* Ducis fratre, dispoliatus est. Sed cur totam hoc explico? Cum in nullo horum nec exemplar bonum, nec levamen meum ullatenus agnosco?

agnosco? satius est mihi inceptis insistere meis, & dum hoc tracto, illam beati Johannis visionem in mente habeo: *Primum ve abiit, & ecce duo posthac.* Nimis enim miserabile, quod in superioribus sæpe locis revolvi. Sed in temporibus nostri Regis ac invicti defensoris *Henrici*, nil unquam tale accidit, quale modo detrimentum è nostro facinore emerfit. Namque in Julio Mense ac III. Cal. August. & in III. feria Mars sævit in viscera, quod in perpetuum plangit mater Ecclesia. Petiit enim *Athelboldus*, Trajectensis Episcopus, cum *Godafrido* Duce auxilioque suimet sociorum atque amicorum, Imperatricis nostræ nepotem *Thiedricum*, se prius in occisis militibus suis multum nocentem & in insula quadam sit conventus collecti exercitus. Hic velociter ad pugnam præparatus, mortem quam hosti minatur, proh dolor, patitur. Namque à *Fresonibus* ex insidiis undique erumpentibus, & à prædicti juvenis satellitibus ex improvise circumventus, dictu terribile, gladio & aqua, sine resistentium damno, vitam hanc finit, Episcopus autem in navicula quadam vix fugit, ac Dux ab hoste salvatus est, & ut veraces affirmant, plus quam tres legiones interfectorum sunt. Omnis hæc regio defensore forti carens piratas advenientes timet, quotidie mœrens. *Godofridus* comes occiditur, *Johannes* autem optimus miles jacet, quem semper patria deslet. Horum confocii nobiles & inclyti, hætenusque pugnantes dextra vicarici, nunc pausant sorte infelici. Luit corpus eorum, quod promeruit macula nostrorum. Sed ut spero, gaudebit eorum anima tamen gravi exacerbatione purgatione. Sed ne stupeas lector talem casum, etiam perpendas ortum. *Thiedricus* ille infaustus prædicti Antistitis satelles fuit. Hic in quadam silva *Mirrida* vocata, magnum habuit prædium, quod sibi ex ejusdem parte injustè ablatum esse, cuncti conprovinciales Cæsari in *Neu-*

*Athelboldus
Trajectensis
& Godofridi in
Theodoricum
belgum.*

Ostentum
orcinum,

Stella no-
va,

magus queruntur. Unde cum consilio optimorum Imperator Episcopo Trajectensi hæc loca præcepit incendi, & clamantibus reddi: cumque seniore suum juvenis nefandus à mandatis talibus compescere nequivisset, licentiam abeundi petiit, & se id prohibitorium esse, promisit. Nec mora, factum est, quod dixi, plus causa nostri facinoris, quam pro merito Victoris. Hanc ineffabilem, ac nimis invincibilem ærumnam, avium, undique secus huc congregatarum, & semetipsas invicem unguis interficientium, multitudo longè præsignavit, eundemque locum, quo isti postea oppetere, præoccupavit. Quod David sanctus moni Gelboem imprecatus est, huic insulæ ego nullius meriti semper exopto. *Baldericus* Leodiensis Episcopus obiit in eodem die. In diebus illis in Episcopatu meo septem mancipia fungos manducavere non rectos, & acri ardore succensi, celeriter mortui sunt. Et in mense Augusto stella quædam juxta plaustrum noviter apparens, radiis eminus emissis cunctos cernentes terruit. Nunquam enim memoria nostra talis exoritur, & ideo unusquisque hoc admittatur, prodigium hoc esse timer vulgus, sed cum misericordia id finire fidelis sperat popellus. De his similibus clamat Jeremias veridicus: *Qui scit universa, novit illa, & adinvenit ea suimet prudentia.* Stella hæc, quæ effulsit, plusquam xiv. dies visa est. In provincia *Nurthuringun* dicta tres lupi semper congressi, nec antea ex habitatoribus his visi, hominibus multis atque pecoribus ineffabiliter nocuerunt. Hoc quoque indigena omnis vehementer expavescens, majoribus curat impleri detrimentis. Beatus namque loquitur Gregorius, *multa debent mala præcurrere, ut illa valeant sine omni sine ventura nuntiare.* In supra dictis omnibus desuper nobis ira cœlestis revelatur, sed circumspeditione vigili hæc ab humana fragilitate non attenditur.

Istean;

Iste annus nova nuncupatione *terrotio & magna contritio* ex rei veritate appellari potest. Ineffabilis enim tribulatio mundo iusta bile exorta, habitatores ejus undique turbavit, cujus partem prædixi, & tunc quæ præterieram altè gemitu tracto explicavi. *Balderici* Præsulis, & *Cameracensis* Episcopi, milites penè omnes prædicta oppetierunt in insula, & in proximis tribus provinciis non supererat una domus, ubi saltem non deesset habitator unus. Post tempora *Caroli* una die vel anno aliquid in his regionibus tale non accidit, sicut vetustas asserit, quomodo unquam ceciderunt tales viri absque damno hostili? Sed nullus id miratur, qui hoc rite meditatur, quia is nil potest pugnare, quem culpa sua gravis vindicta Dei nititur deprimere. Hic inexuperabilis casus postea citò obliviscatur: quia *Godofredi* Ducis auxilio *Athelboldus* Antistes cum *Thiedrico* hoste reconciliatur, & hoc venit non ex voluntate sua, sed ex necessitate summa. Non erat enim istius regionis ullus præpotens defensor, si amplius insurgeret inimicus acrior. Si damnum hoc ex consensu divino factum, quis potest ulcisci? Si autem quis vindica, * insanabilius illo. Nunc ut sanctus *Columbanus* in morte Magni Imperatoris *Caroli* fecit, ita nos stringamus lacrymas, precesque fundamus proficuas. Nectacendum est, quod in *Russia* contigit lugubre damnum, *Bolislavus* namque eam grandi exercitu petiit, multumque ei nostro fame nocuit. Mense enim Julio, & xi. Cal. August. Prædictus Dux, ad quendam fluvium veniens, ibidem exercitum suimet castra metari, pontesque necessarios parare jubet. Juxta quem Rex *Russorum* cum suis sedens, futurum belli invicem condicti eventum sollicitus expectabat. Interim *Poleniorum* provocationem hostis præsens ad bellum exhortatur, & ab amne, * quem tuebatur, ex inopinata prosperitate

Rinforum
elades &
fuga.

Kiovia op-
pugnata &
cedita.

Zventipol-
cus Ulodo-
giri F.

u. 11902 &
c. 11. 11902
c. 11. 11902

Kioviaur-
bis ampli-
gudo.

tate fugatur. Ex hoc rumore *Bolizlavus* extollitur, & con-
socios parari, & accelerare rogans, fluvium (etsi laboriose)
velociter transcendit. Inimica autem acies contra turma-
tim ordinata patriam defendere suam frustra nititur. Nam-
que in primo conflictu cedit, ac nunquam postea fortiter re-
sistit. Ibi tunc caesa est innumera multitudo fugientium, &
parva victorum. *Henricus* miles inclytus ex nostris oppetit,
quem Imperator noster in vinculis diu retinuit. Ex illa die
Bolizlavus optata prosperitate inimicos palantes insequitur,
& ab incolis omnibus suscipitur, multisque muneribus ho-
noratur. Interea quaedam civitas fratri suo tum obediens
Jarislavo, vicapitur, & habitator ejusdem abducitur. Urbs
autem *Kiovia* nimis valida ab hostibus Poleniis hortatu *Bo-
lizlavi* crebra impugnatione concutitur, & incendio gra-
vi minoratur. Defensa est autem ab suis habitatoribus,
sed celeriter patuit extraneis viribus: namque a rege suo
in fugam verso relicta, XVIII. Cal. Septemb. *Bolizla-
vum*, & quem diu amiserat, *Zventipulcum* seniozem suum,
cujus gratia & nostrorum amore omnis haec regio conversa
est, suscepit. Archiepiscopus civitatis illius cum reliquiis
sanctorum & ceteris ornatibus diversis, hos advenientes ho-
noravit in monasterio sanctae *Sophia*, quod in priori anno mi-
serabiliter, casu accidente, combustum est. Ibi fuit nove-
ca, regis praedicti uxor, & VII. sorores ejusdem, quarum
unam prius ab eo desideratam antiquus fornicator *Bolizla-
vus*, oblita concubitali sua injuste duxerat. Ineffabilis ibi
pecunia ei ostenditur, cujus pars magna hospitibus suis ac
fautoribus distribuitur, quaedam vero ad patriam mittitur.
Fuerant in auxilio praedicti Ducis ex parte nostra trecenti, &
ex *Vngariis* quingenti, ex *Peteneis* autem mille viri. Omnes
hi tunc domum remittebantur, cum indigenas adventare si-
dcies

deles, ac sibi apparere senior præfatus lætabatur. In magna hac civitate, quæ istius regni caput est, plus quàm quadringentæ habentur Ecclesiæ, & mercatus viii. populi autem ignota manus, quæ sicut omnis hæc provincia fugitivorum robore servorum huc undique confluentium, & maximè è velocibus Danais, multumque nocentibus Petinegis hætenus consistebat, & alios vincebat. Hac elatus prosperitate *Bolizlavus*, Archiepiscopum prædictum ad *Iarezlavum* misit, qui ab eo filiam suam reduci peteret, & uxorem suam cum noverca & consororibus reddi promitteret. Post hæc dilectum Abbatem suum ad nostrum Imperatorem cum magnis muneribus misit, ut suam amplius gratiam & auxilium acquireret, & se cuncta sibi placentia facturum indicaret. Ad Græciam quoque sibi proximam nuncios misit, qui ejusdem Imperatori bona, si vellet fidelis amicus haberi, promitterent: sin autem, hostem firmissimum ac invincibilem fieri intimarent. Inter hæc omnipotens Deus assistat medius, quid sibi sit placitum, & nobis proficuum, clementer ostendat. In diebus illis *Vdo Comes*, nepos meus, *Herimannum*, coæqualem sibi tam nobilitate, quàm in potestate, cepit, & invitum in suam munitionem duxit. Ob hoc vereor aliquam filicem periculofam oriri, quæ vix aut nullatenus possit eradicari. De Imperatore nostro mihi nunc sermo oriatur, qui de invisa expeditione reversus, nil de promissis percepit, sed parum sibi renitentibus nocuit. Huius miles egregius, atque fidelis, Dux *Thiedricus*, cum ab eo separatus, domum pergere voluisset, à quodam seniore, *Stephano* nomine, *Cæsaris* atque suimet, ut patuit, inimico, locis impugnatur abditis & cum jam victor existeret, milite in præda cadente, iterum initur, & pro dolor superatus cum paucis effugit. Hæc fuit ei in talibus secunda tentatio, & faciat Dominus, ut non eveniat illi tertia periclitatio. Im-

Udo
Comes

Thiedricus
Dux.

perator noster cum de his omnibus efficeretur certus, unum
 in *Suevia* regione colloquium de Republica habuit, & mox
 per *Rhenum* sollicitus descendit. Namque cooperatores e-
 jus, & regni suimet columnæ, maxima parte, proh dolor,
 cecidere, sibi que grave pondus occultum, fidei simulatores
 occultis resistere insidiis per extraneos nituntur, ut non li-
 ceat ei libertate congruenti imperare, eorumque in-
 justam temeritatem in aliquo
 minorare.

FINIS CHRONICI DITMARI.

VITA